GEMEENTE BORNE

Corsa: 21int00638

NOTA BEANTWOORDING ZIENSWIJZEN ONTWERP (AANVULLEND) WELSTANDSBELEID PV-INSTALLATIES OP PANDEN IN HET BESCHERMDE DORPSGEZICHT OUD BORNE EN OP RIJKS- EN GEMEENTELIJKE MONUMENTEN.

Algemeen
In voorliggende commentaarnota wordt ingegaan op de 2 zienswijzen die tegen het ontwerp (aanvullend) welstandsbeleid PV-installaties op panden in het beschermd dorpsgezicht Oud Borne en op rijks- en gemeentelijke monumenten zijn ingediend.
Het ontwerp van deze beleidsnotitie is gepubliceerd en heeft van 26 november 2020 t/m 6 januari 2021 ter inzage gelegen bij de publieksbalie en via www.officielebekendmakingen.nl. Iedereen kon gedurende deze periode een zienswijze indienen tegen dit ontwerpbeleid. Het ontwerp is ook toegezonden aan het bestuur van de belangenvereniging Oud Borne.

Zienswijze:	**Beantwoording:**
1. Reclamant 1	De zienswijze van reclamant 1 is gedateerd op 17 december 2020 en op 17 december 2020 binnengekomen bij de gemeente Borne. De zienswijze is daarmee tijdig ingediend. **Ontvankelijkheid:** Wij stellen voor de zienswijze: a. ontvankelijk te verklaren.
a. Reclamant had graag voor de afronding van de beleidsnota inhoudelijk over de voorgestelde visie en/of beperkingen c.q. voorwaarden voor het plaatsen van zonnepanelen gesproken en van gedachten gewisseld.	Op 6 oktober 2020 heeft er, in het kader van de Energietransitie, overleg plaatsgevonden met reclamant (aparte werkgroep). Hierbij is het huidige welstandsbeleid t.a.v. PV-installaties besproken en aangegeven dat er wordt gewerkt aan een vernieuwing/verduidelijking. Op basis van de inspraakverordening is het ontwerp ter inzage gelegd. Ook bedoeld als een vorm van vooroverleg/inspraak. Op 8 februari 2021 heeft er naar aanleiding van de zienswijze een aanvullend overleg met reclamant plaatsgevonden.
b. In Oud-Borne zijn er slechts 26 gemeentelijke monumenten en 19 rijksmonumenten op een totaalbestand van 190 woningen. Daarnaast is het een beschermd dorpsgezicht op grond van het historisch stratenpatroon. Regelgeving is gewenst, maar er moet ook ruimte zijn voor de overige woningen, die niet onder een bijzonder regime vallen. De nota is op sommige punten strenger dan het beleid dat door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt geadviseerd. Dat kan niet de bedoeling zijn.	De bescherming richt zich niet uitsluitend op het historische stratenpatroon. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geeft aan dat de bescherming bedoeld is om ontwikkelingen mede te laten plaatsvinden op basis van de historische kenmerken, zodat de ruimtelijke karakteristiek wordt voortgezet. *'Het gaat hierbij om de historische structuur maar ook over de samenhang van het gebied en het samenspel tussen bebouwing en open(bare) ruimtes'* (bron: https://www.cultureelerfgoed.nl). Naast Rijks- en gemeentelijke monumenten zijn er een aantal beeldbepalende panden (zie: cultuurhistorische inventarisatie: https://www.borne.nl/inwoners/sport-cultuur-en-vrije-tijd/monumenten) en panden die in het bestemmingsplan Oud Borne een 'beschermingswaardige' aanduiding hebben. De nota is ook niet strenger dan het beleid van de RCE. In de advieslijn van het RCE is over beschermde dorpsgezichten bijvoorbeeld het volgende opgenomen: *"Beschermde stads- en dorpsgezichten vormen historische*

	ensembles van een stedenbouwkundige of landschappelijk geheel met historische bebouwing. Rijksmonumenten zijn daarin vaak belangrijk. Als het gemeentelijk beleid dit mogelijk maakt, is de Rijksdienst positief over zonnepanelen op daken die vanuit de openbaar toegankelijke ruimte niet zichtbaar zijn. PV-systemen die in het zicht liggen worden bij voorkeur vermeden" Naar aanleiding van de zienswijze en het gesprek met reclamant is de beleidsnota enigszins aangepast. Toegevoegd is dat er ook panden met een beschermingswaardige aanduiding in het bestemmingsplan zijn.
c. geen paginanummering	Klopt: is aangepast
d. De nota spreekt over 'onevenredige visuele verstoringen'. Hierbij gaat het alleen over PV-installaties. De vraag is of het beleid ook niet gericht moet zijn op de visuele verstoring door luchtbehandelingsinstallaties (warmtepompen, airco's e.d.). Naast de visuele verstoring bij het plaatsen van dergelijke apparaten, veroorzaken deze installaties ook het nodige geluid. Zijn hiervoor normen beschreven?	Evenals voor PV-panelen geldt voor installaties dat er in veel gevallen een (omgevings)vergunning vereist is. Soms kan een installatie vergunningsvrij zijn (bv. aan de achtergevel > zie paragraaf 'Wat kan er vergunningsvrij in Oud Borne'). Er zijn op dit moment geen specifieke welstandscriteria voor installaties. Voor wat betreft de geluidsnormen gelden er momenteel nog geen duidelijke landelijk normen. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in 2019 een wetsvoorstel opgesteld voor geluidseisen voor buitenunits van warmtepompen en airco's (opnemen van normen in het bouwbesluit). De vaststelling van dit wetsvoorstel is onlangs uitgesteld tot 1 april 2021. Naar aanleiding van de zienswijze en het gesprek met reclamant is de beleidsnota aangepast. Er is een paragraaf toegevoegd m.b.t. overige installaties.
e. Citaat: '*Belangrijk is in ieder geval een zorgvuldige afweging en een zorgvuldig ontwerp zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het pand en de ruimtelijke en visuele kwaliteit van de omgeving'*. Wie bepaalt dat en wat zijn hiervoor de criteria?	De Woningwet bepaalt sinds 2003 dat gemeenten die welstandstoezicht toepassen daar beleid voor moeten vaststellen. In een welstandsnota legt de gemeenteraad in criteria vast welke welstandseisen van toepassing zijn op een bepaald gebied. Borne heeft in 2004 een welstandnota vastgesteld met voor Oud Borne het Welstandsniveau 'Bijzonder' en als algemeen uitgangspunt voor de welstandstoetsing: '*behouden en versterken van de historische ruimtelijke structuur en de aanwezige architectonische waarden'*. Ook zijn er diverse welstandscriteria (sneltoetscriteria) opgesteld (bijvoorbeeld voor bijgebouwen, dakkappelen of gevelwijzigingen). De Welstandnota kan geraadpleegd worden via: https://www.borne.nl/inwoners/wonen-en-verbouwen/welstandsadvies. Sinds 2013 hebben burgemeester en wethouders de bevoegdheid om te beslissen of voor de welstandstoets al dan niet een welstandscommissie wordt ingeschakeld. In Borne hebben B&W er voor gekozen om alle aanvragen te laten beoordelen door een stadsbouwmeester (deskundige van Het Oversticht). Daarnaast hebben gemeenten, op basis van de Erfgoedwet, een wettelijke verplichting voor het

	instellen van een adviescommissie (erfgoedcommissie) die minimaal adviseert over de rijksmonumenten en beschermde dorpsgezichten.
f. Voor panden die aan meerdere straten zijn gelegen zouden duidelijkere criteria moeten worden gegeven. De uitleg die bij het afwegingskader wordt gegeven kan dusdanig worden toegepast dat op bijna geen enkel pand/woning in Oud-Borne een paneel kan worden geplaatst, gezien de ruime mogelijkheden van doorkijkjes en het stratenpatroon. De toetsingscriteria van de Rijksdienst zouden zwaarwegend moeten zijn, in plaats van aanvullende strengere criteria opnemen.	In de nota is onder andere aangegeven dat het begrip zichtbaarheid enigszins rekbaar is (zie hoofdstuk 'Afwegingskader voor de welstandstoetsing van PV-installaties in Oud Borne'). Zoveel mogelijk uit het zicht vormt nog wel een basisbeginsel maar Oud Borne is zeer divers en er zijn zelfs vergunningsvrije situaties (achterdakvlakken). Uit het zicht is dus geen beslissend criterium meer. Belangrijk is vooral een zorgvuldige afweging en een zorgvuldig ontwerp zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het pand en de ruimtelijke en visuele kwaliteit van de omgeving. De toetsingscriteria van de RCE heeft dit ook als uitgangspunt. In de RCE brochure 'Zonne-energieplannen en monumenten / wegwijzer voor plantoetsers en vergunningverleners' is bijvoorbeeld het volgende opgenomen: *"Een locatie is geschikt voor zonnecollectoren of -panelen als de visuele gevolgen beperkt blijven. Dat geldt eerst en vooral voor daken waar ze niet in het zicht liggen vanuit openbaar gebied. Dus niet te zien vanuit straten, bruggen, parken, plantsoenen en grachten".* In die zin is het gemeentelijke beleid dus ook niet strenger dan het Rijksbeleid. Naar aanleiding van de zienswijze en het gesprek met reclamant is de beleidsnota aangepast. Toegevoegd zijn de definities voorerfgebied' en het 'achtererfgebied' zoals opgenomen in het Besluit Omgevingsrecht (Bor, Bijlage II behorende bij de art. 2.3, 2.5a en 2.7). PV-installaties zijn nu mogelijk op achtererfgebieden (zijdakvlakken) mits er voldaan wordt aan de criteria.
g. Als specifieke criteria is onder andere genoemd: minimaal 2 dakpannen afstand tot goot, nok en dakrand. Hier zou moeten staan 1 dakpan afstand zoals landelijk gebruikelijk is.	In de adviesrichtlijnen van de RCE worden geen afstanden genoemd. Er wordt alleen gesteld: houd afstand tot de randen van het dakvlak, frontons, koepels, dakkapellen en schoorstenen. Naar aanleiding van de zienswijze en het gesprek met reclamant is de beleidsnota aangepast. Minimaal 1 á 2 dakpannen, een goede ordening op het dak is hierbij het belangrijkste uitgangspunt.
h. Hoe luiden de toetsingsrichtlijnen die niet aan de nota zijn toegevoegd maar wel worden genoemd?	De paragraaf/tekst over 'toetsingsrichtlijnen' waarnaar wordt verwezen is gericht op wat er daarna volgt (specifieke criteria). Met de 'toetsingsrichtlijnen' worden dus de daarna volgende paragrafen bedoeld. Er is geen sprake van aparte toetsingsrichtlijnen. Naar aanleiding van de zienswijze en het gesprek met reclamant is de beleidsnota op dit punt aangepast/verduidelijkt.

i. Door de paragraaf over indieningsvereisten wordt de aanvrager te zwaar belast met voorwaarden. Een tekening aanleveren met zichtlijnen is lastig, zo niet onmogelijk.	Naar aanleiding van de zienswijze en het gesprek met reclamant is de beleidsnota ten aanzien van de indieningsvereisten wat vereenvoudigd.
2. Reclamant 2	De zienswijze van reclamant 2 is gedateerd op 2 januari 2021 en op 4 januari 2021 binnengekomen bij de gemeente Borne. De zienswijze is daarmee tijdig ingediend. **Ontvankelijkheid:** Wij stellen voor de zienswijze: b. ontvankelijk te verklaren.
a. Reclamant 2 sluit allereerst aan bij de zienswijzen van Reclamant 1	Zie de beantwoording van de zienswijzen van Reclamant 1
b. In de inleiding staat aangegeven dat Borne in 2050 klimaatneutraal zal zijn. Reclamant mist daarin de voortvarendheid. Hierin zou de nota wat meer daadkracht en ambitie mogen uitstralen. Er wordt gesproken over een afweging: cultuurhistorische waarden versus belang van energietransitie. Beide kunnen gerealiseerd worden en kunnen elkaar juist aanvullen en samen opgaan!	Op basis van de ambities uit het Klimaatakkoord, waarin is afgesproken dat ook monumenten een substantiële bijdrage zullen leveren aan de energiebesparing en schone energieopwekking, heeft de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) op 27 mei 2020 haar adviesbeleid voor PV-installaties op (rijks)monumenten enigszins versoepeld. Doel hiervan is om ook monumenteneigenaren meer mogelijkheden te geven om gebruik te maken van PV-panelen bij de verduurzaming van hun monument. In de beleidsnota is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de nieuwe advieslijn van de RCE. Er worden dus meer mogelijkheden geboden voor PV-installaties. Maar evenals in de advieslijn van de RCE is er ook aandacht voor het behoud van de cultuurhistorische en architectonische waarden. Daarom zijn ‘zoveel mogelijk uit het zicht’ en een ‘zorgvuldig afgewogen ontwerp’ enkele basisprincipes die zijn overgenomen uit de advieslijn van de RCE. Overigens gaat de Energietransitie niet alleen gerealiseerd worden met PV-installaties. Er zullen ook andere stappen noodzakelijk zijn (bijvoorbeeld. het isoleren van gebouwen)
c. De voorwaarden die worden gesteld, zijn niet meer passend bij de huidige ontwikkelingen. Juist omdat de gebruikte kleuren aansluiten bij de kleur van dakpannen, vallen ze minder op in het straatbeeld. Reclamant kan zich voorstellen dat er andere voorwaarden zijn bij Rijksmonumenten en gemeentelijke monumenten. Voor andere panden zal er meer ruimte moeten zijn voor plaatsing.	De voorwaarden zijn niet strenger dan de landelijke advieslijn van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Er wordt in de nota al onderscheid gemaakt tussen PV-installaties op monumenten en PV-installaties op overige panden. Mede naar aanleiding van de zienswijze van reclamant is de beleidsnota aangepast/verduidelijkt. Toegevoegd zijn de definities ‘voorerfgebied’ en het ‘achtererfgebied’ zoals opgenomen in het Besluit Omgevingsrecht (Bor, artikel 1 van Bijlage II behorende bij de art. 2.3, 2.5a en 2.7). PV-installaties zijn, naast vergunningsvrije situaties, mogelijk op achtererfgebieden (zijdakvlakken) mits er voldaan wordt aan de welstandscriteria (o.a. zorgvuldig ontwerp).
d. De term: ‘niet zichtbaar vanuit de openbare ruimte’ klopt niet. Inmiddels	In de nota is al aangegeven dat het begrip zichtbaarheid enigszins rekbaar is (zie hoofdstuk ‘Afwegingskader..’).

zijn er al veel zonnepanelen die via doorkijkjes heel goed zichtbaar zijn. Vooral in dit seizoen. Naar de mening van reclamant hebben de bezoekers van Oud Borne over het algemeen meer oog voor het stratenpatroon en de zeer gevarieerde bebouwing, dan dat ze omhoogkijken naar de daken.....	Zoveel mogelijk uit het zicht vormt in Oud Borne een basisbeginsel, maar Oud Borne is zeer divers en er zijn zelfs vergunningsvrije situaties (achterdakvlakken). Uit het zicht is dus geen beslissend criterium meer. Belangrijk is vooral een zorgvuldige afweging en een zorgvuldig ontwerp zodat er geen afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarden van het pand en de ruimtelijke en visuele kwaliteit van de omgeving.
e. Reclamant hoopt dat er meer mogelijkheden komen voor het plaatsen van zonnepanelen. In zijn directe omgeving zijn er veel mensen die de energietransitie mogelijk willen maken, maar door de 'stringente' regelgeving worden tegengehouden. En daar teleurgesteld over zijn. Temeer daar de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) meer ruimte biedt, dan in de ontwerpnota is verwoord.	De voorwaarden zijn niet strenger dan de landelijke advieslijn van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Er worden meer mogelijkheden geboden voor PV-installaties. Maar evenals in de advieslijn van de RCE is er ook aandacht voor het behoud van de cultuurhistorische en architectonische waarden. Daarom zijn ‘zoveel mogelijk uit het zicht’ en een ‘zorgvuldig afgewogen ontwerp’ enkele basisprincipes die zijn overgenomen uit de advieslijn van de RCE. Mede naar aanleiding van de zienswijze van reclamant is de beleidsnota aangepast. Toegevoegd zijn de definities voorerfgebied’ en het ‘achtererfgebied’ zoals opgenomen in het Besluit Omgevingsrecht (Bor, artikel 1 van Bijlage II behorende bij de art. 2.3, 2.5a en 2.7). PV-installaties zijn nu mogelijk op achtererfgebieden (zijdakvlakken) mits er voldaan wordt aan de welstandscriteria (o.a. zorgvuldig ontwerp).